

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Plan działania w sprawie surowców krytycznych

(2021/C 175/03)

Sprawozdawczyni:	Isolde RIES (DE/PES), pierwsza wiceprzewodnicząca parlamentu kraju związkowego Saara
Dokument źródłowy:	COM(2020) 474 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Podkreśla, że nowoczesne społeczeństwa i gospodarki nie mogą trwale funkcjonować bez niezawodnych, bezpiecznych, konkurencyjnych i racjonalnych ekologicznie dostaw surowców. Przy tym surowce krytyczne to takie, które mają duże znaczenie gospodarcze, lecz w których przypadku w Unii Europejskiej nie istnieją dziś bezpieczne i trwałe dostawy z rodzimych źródeł.
2. Stoi na stanowisku, że UE potrzebuje silnej bazy przemysłowej, która jednak, ze względu na postępującą cyfryzację i podjęte zobowiązania w zakresie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, jest w dużym stopniu uzależniona od odpowiednich dostaw surowców i od efektywnego wykorzystania i recyklingu tych surowców.
3. Wskazuje, że według badania przeprowadzonego na podstawie obecnie dostępnych informacji przez Komisję Europejską⁽¹⁾ – zapotrzebowanie na surowce krytyczne dla strategicznych technologii i sektorów gwałtownie wzrośnie do 2030 r. i 2050 r.; na przykład UE będzie potrzebować w 2030 r. aż 18 razy więcej litu i pięciokrotnie więcej kobaltu do produkcji akumulatorów pojazdów elektrycznych i instalacji magazynowania energii niż teraz, a w 2050 r. niemal 60 razy więcej litu i 15 razy więcej kobaltu niż obecnie.
4. Zwraca uwagę, że, ujmując w skali globalnej, w UE produkowanych lub pozyskiwanych jest mniej niż 5 % surowców krytycznych, podczas gdy przemysł UE odpowiada za około 20 % światowego zużycia takich surowców. UE jest szczególnie silnie zależna od importu surowców krytycznych, które mają decydujące znaczenie dla przyszłych technologii i które, np. w postaci metali i pierwiastków rzadkich, są niezbędne do innowacyjnych zastosowań technicznych. Są one zatem potrzebne do produkcji oraz tworzenia wartości dodanej w tych obszarach, w których gospodarka europejska chce być istotnym światowym liderem. Dotyczy to na przykład wykorzystania surowców w ramach Europejskiego Zielonego Ładu w celu przejścia na bezpieczną, czystą i przystępną cenowo energię ze źródeł odnawialnych, w kierunku czystej gospodarki o bardziej obiegu zamkniętym oraz bardziej energo- i zasobooszczędnej mobilności i budownictwa.
5. Zauważa, że cały sektor surowców w UE zapewnia około 350 000 miejsc pracy i że ponad 30 mln miejsc pracy w powiązaniem z nim przemyśle przetwórczym jest uzależnionych od niezawodnego i wolnego od dyskryminacji dostępu do surowców.
6. Podkreśla, że między innymi także kryzys związany z COVID-19 pokazał, że Europa jest zbyt zależna od pozaunijnych dostawców surowców krytycznych i że zakłócenia w dostawach mogą mieć negatywny wpływ na przemysłowe łańcuchy wartości i inne sektory.

⁽¹⁾ Badanie perspektywiczne „Critical Raw Materials for Strategic Technologies and Sectors in the EU – A Foresight Study”, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/42881>.

Wpływ na przemysł

7. Podkreśla, że trzeba przeciwdziałać nadmiernej zależności w zakresie surowców krytycznych do państw spoza UE i zwiększyć odporność krytycznych łańcuchów dostaw, tak aby skutecznie zagwarantować bezpieczeństwo dostaw, transformację energetyczną i przejście na gospodarkę cyfrową.

8. Wskazuje, że surowce krytyczne są szczególnie potrzebne w wielu kluczowych i przyszłościowych sektorach przemysłu europejskiego takich jak np. przemysł motoryzacyjny, stalowy, lotniczy, informatyczny, zdrowotny czy branża energii ze źródeł odnawialnych. Innowacyjne produkty i nowe technologie, takie jak elektromobilność, cyfryzacja, przemysł 4.0 i transformacja energetyczna, kształtują i zwiększają popyt na surowce. Zapotrzebowanie na surowce w skali globalnej wzrasta również wskutek przyrostu ludności, uprzemysłowienia i stopniowej dekarbonizacji sektorów transportu i energii.

9. Podkreśla, że sprawiedliwy i wolny od dyskryminacji dostęp do surowców, bezpieczne dostawy surowców oraz stabilne i przewidywalne ceny surowców mają zasadnicze znaczenie dla możliwości rozwoju, dla konkurencyjności europejskiego przemysłu i MŚP oraz dla innowacyjności i utrzymania zakładów przemysłowych w UE.

10. Wyraża przekonanie, że potrzebne jest bardziej strategiczne podejście, aby zapewnić zrównoważone dostawy surowców krytycznych i zmniejszyć zależność od stron trzecich i importu surowców. Zaznacza, że wymaga to stworzenia zdywersyfikowanych łańcuchów wartości dodanej, ograniczenia zależności od surowców, wzmocnienia gospodarki o obiegu zamkniętym, wspierania innowacji w zakresie rozwiązań alternatywnych oraz zapewnienia bezpiecznych dla środowiska i powiązanych z odpowiedzialnością społeczną, równych warunków działania na globalnym rynku.

11. Przyjmuje z zadowoleniem, że Komisja Europejska przedstawiła plan działania w zakresie surowców krytycznych, a także pierwsze sprawozdanie dotyczące prognozy strategicznej, w którym zależność UE od importu surowców krytycznych uznano za strategiczną słabość.

12. Popiera zawarte w planie działania cele polegające na tym, aby rozwinąć odporne przemysłowe łańcuchy wartości w UE, zmniejszyć zależność od surowców krytycznych dzięki wykorzystywaniu zasobów w obiegu zamkniętym, dzięki zrównoważonym produktom i innowacjom, wzmocnić rodzime zaopatrzenie w surowce w UE, zróżnicować źródła zaopatrzenia z państw trzecich oraz wyeliminować zakłócenia handlu międzynarodowego w sposób zgodny z zasadami WTO.

13. Zaznacza, że poszczególne regiony są w różnym stopniu uzależnione od surowców krytycznych, toteż wzywa, aby rozpoznać stopień zależności regionów od surowców krytycznych i wynikającą stąd potrzebę podjęcia działań na poziomie regionalnym w celu stworzenia zrównoważonych i innowacyjnych łańcuchów wartości.

14. Podkreśla, że w ramach planu działania władze lokalne i regionalne stanowią szczebel o istotnym znaczeniu, jeśli chodzi o zdobywanie akceptacji społecznej dla strategicznych celów UE w zakresie surowców i dla projektów przemysłowych.

15. W związku z możliwym rozszerzeniem zakresu kryteriów systematyki UE na sektory gospodarcze, które jeszcze nie zostały uwzględnione, apeluje, by kryteria stosowane do wydobywania i przetwarzania surowców opierały się na ocenie cyklu życia (od kołyski do kołyski) oraz na uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych. Ponadto przy ocenie przedsiębiorstw należy rozróżniać między inwestycjami w istniejące zakłady produkcyjne a inwestycjami w nowe zakłady, aby uniknąć sytuacji, w której bardzo niewiele inwestycji zaklasyfikuje się jako zrównoważone, a to z kolei zwiększy koszty finansowania niezbędnej transformacji gospodarki.

Zabezpieczenie przemysłowych łańcuchów wartości w UE

16. Wzywa do wyeliminowania luk i słabych punktów w istniejących łańcuchach dostaw surowców za pomocą bardziej strategicznego podejścia. Istotne znaczenie mają na przykład odpowiednie zapasy, aby można było uniknąć nieoczekiwanych zakłóceń w produkcji i dostawach. Konieczne są również alternatywne źródła dostaw w przypadku zakłócenia oraz ściślejsza współpraca między podmiotami działającymi w sektorze surowców krytycznych a sektorami dalszych użytkowników, przyciągająca inwestycje w rozwój strategiczny.

17. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w obecnym wykazie surowców krytycznych Komisja Europejska ponownie potwierdziła, iż węgiel koksowy jest jednym z najważniejszych surowców dla przemysłu stalowego. Zwraca uwagę, że surowiec ten pozostaje niezbędny dla wspomnianego przemysłu, dopóki nie będzie można na szeroką skalę wdrożyć wykonalnych pod względem technologicznym i opłacalnych rozwiązań alternatywnych. Z myślą o rozwoju metalurgii wodorowej wnosi ponadto, aby Komisja zbadała możliwość włączenia do unijnego wykazu surowców krytycznych żelaza gąbczastego, brykietowanego na gorąco (HBI) i żelaza z bezpośredniej redukcji (DRI).

18. Popiera sojusze przemysłowe takie jak europejski sojusz na rzecz baterii, umożliwiający realizację szeroko zakrojonych inwestycji publicznych i prywatnych, które w miarę możliwości będą prowadziły do znaczącego zaspokojenia europejskiego zapotrzebowania na lit. Apeluje także o wspieranie zwróconych ku przyszłości sojuszy na rzecz przemysłu surowcowego.

19. Popiera w szczególności nowy europejski sojusz na rzecz surowców, który zmierza do wzmocnienia odporności UE w całym łańcuchu wartości metali ziem rzadkich i magnezów. Ocenia pozytywnie, że sojusz ten – na którego inaugurację Komitet Regionów zaproszono – jest otwarty dla wszystkich odpowiednich interesariuszy, włączając w to regiony⁽²⁾.

20. Wyraża zadowolenie, że Europejski Bank Inwestycyjny ogłosił niedawno, iż będzie wspierał finansowo projekty mające na celu zabezpieczenie dostaw surowców krytycznych, które są potrzebne w UE do procesów o niższej emisji dwutlenku węgla.

21. Apeluje o dopilnowanie, aby projekty te nie zakłócały konkurencji, były zasobooszczędne, zrównoważone i przyczyniały się do strategicznej odporności UE.

Recykling oraz zastępowanie surowców

22. Zauważa, że własne surowce krytyczne w Europie są niedostatecznie wykorzystywane i że zdolności państw członkowskich UE w zakresie przetwarzania, recyklingu, rafinacji i separacji są dotychczas niewystarczające.

23. Podkreśla, że kluczowymi elementami przejścia na gospodarkę zasobooszczędną muszą być: mniejsza konsumpcja, zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Domaga się, aby przedstawiano konsumentom przejrzyste i wystarczające informacje o sytuacji w zakresie surowców w naszym społeczeństwie dobrobytu i marnotrawstwa, a także o rynkowych warunkach funkcjonowania przemysłu recyklingowego. Konsumentci ponoszą jednak jedynie drugorzędą odpowiedzialność za to, by produkty w dużym stopniu nadawały się do recyklingu i by mniej konsumowano. Główna odpowiedzialność spoczywa przede wszystkim na producentach, na których należy nałożyć zobowiązania. Producenci muszą dopilnować, aby produkty wytwarzane w UE spełniały określone wymogi. Odpowiednie wymogi muszą oczywiście dotyczyć również produktów wprowadzanych na rynek wewnętrzny.

24. Podkreśla, że istotne znaczenie mają zorientowane na zastosowanie i praktykę badania i rozwój dotyczące pozyskiwania surowców i wydajności ich wykorzystania.

25. Wzywa do stałego, wzmocnionego i łącznego wspierania badań i rozwoju odnoszących się do pozyskiwania surowców i do gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym metalurgii jako kluczowej branży prorozwojowej. Wnosi, aby w przyszłości przy opracowywaniu nowych materiałów część finansowania badań naukowych zawsze dotyczyła aspektu możliwości recyklingu tych materiałów.

26. Podkreśla, że należy zarazem dążyć do tego, aby znacznie wydłużyć – dzięki zasadzie zrównoważonego projektowania (ekoprojekt) – cykl życia i możliwość naprawy produktów, do których wytworzenia niezbędne są surowce krytyczne, i zastąpić surowce krytyczne łatwiej dostępnymi materiałami, zwłaszcza w sytuacjach, kiedy postęp technologiczny i celowe postarzenie produktów ograniczają ich trwałość. Wzywa do uzupełnienia wymogu dotyczącego oznakowania CE ambitnymi kryteriami w zakresie recyklingu produktów zawierających surowce krytyczne.

⁽²⁾ Strona internetowa europejskiego sojuszu na rzecz surowców i formularz wniosku o przystąpienie: <https://erma.eu/about-us/join-erma/>.

27. Zwraca uwagę, że w tym celu można wykorzystać program „Horyzont Europa”, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i krajowe programy badawczo-rozwojowe. Można by w tym kontekście np. opracować strategiczną agendę badań i innowacji na rzecz europejskiej gospodarki o obiegu zamkniętym (CICERONE – Circular economy platform for European priorities strategic agenda), zaś europejskie regiony GeoMontan mogłyby wykorzystać inicjatywę MIREU (Mining and Metallurgy (European) Regions) do rozwijania swoich kontaktów i silniejszego skupienia się na promowaniu i podnoszeniu priorytetu kwestii związanych z pozyskiwaniem surowców.

28. Uważa, że konsumenci powinni być stale informowani o zewnętrznych efektach częstego kupowania i zastępowania tanich artykułów gospodarstwa domowego niskiej jakości; stopniowy powrót do kultury serwisowania i naprawy mógłby doprowadzić do powstania nowych miejsc pracy, których nie można przenieść za granicę.

29. Stwierdza, że w Europie pod pojęciem „odpady” w wielu przypadkach kryją się cenne zasoby i surowce krytyczne. Odsyła w tym miejscu do swojej opinii „Nowy plan działania dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym”⁽³⁾.

30. Podkreśla, że materiały pochodzące z recyklingu powinny być wykorzystywane w znacznie większym stopniu – w celu ograniczenia wykorzystania surowców pierwotnych i krytycznych. Wzywa Komisję Europejską do rozważenia zgodnych z zasadami konkurencji kryteriów, według których nowe produkty powinny, w miarę możliwości, zawierać znaczną ilość materiałów pochodzących z recyklingu, i zaleca, by kryteria te stały się elementem podejścia do kluczowych łańcuchów wartości produktów⁽⁴⁾.

31. Wnosi, aby prowadzić badania nad odzyskiem surowców krytycznych z odpadów miejskich pod kątem zastosowania oraz ekonomicznej wykonalności i zwiększyć ten odzysk w ramach możliwości technicznych i ekonomicznych. W szczególności recyklingowi nie poddaje się – bądź też czyni się to tylko w niewielkim zakresie – surowców takich jak metale ziem rzadkich, gal czy ind, które są potrzebne do produkcji energii ze źródeł odnawialnych lub do innowacyjnych zastosowań technologicznych, gdyż ich recykling jak dotychczas wymaga stosunkowo dużych zasobów technicznych i ekonomicznych. Komitet zdecydowanie uważa również, że ważne jest promowanie skutecznego odzysku energii w połączeniu z odzyskiem metali i soli z odpadów, których z określonych przyczyn (np. zanieczyszczenie środowiska, zmęczenie materiału, materiały złożone) nie można wykorzystać w inny sposób. Wzywa się zatem Unię Europejską, państwa członkowskie, regiony z ich publicznymi ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwa do prowadzenia intensywniejszych badań w tej dziedzinie i umożliwienia wykorzystania otrzymanych wyników, aby uniknąć konieczności składowania wartościowych surowców jako odpadów.

32. Zauważa, że znaczne ilości odpadów i złomu są wywożone, chociaż potencjalnie można by je dzięki recyklingowi przekształcić w surowce wtórne w UE. Dlatego też apeluje o znaczne zwiększenie zdolności przerobowych w zakresie recyklingu w UE, zwłaszcza w obliczu katastrofalnych niekiedy szkód w środowisku spowodowanych eksportem odpadów i złomu do krajów rozwijających się i wschodzących, gdzie brak wystarczających zdolności w zakresie recyklingu.

33. Zwraca uwagę, że obecnie brakuje danych statystycznych dotyczących ilości surowców składowanych w odpadach z działalności wydobywczej. Wzywa zatem Komisję Europejską, aby przy wsparciu państw członkowskich, regionów i gmin oceniła ilości przechowywanych materiałów i sporządziła ich mapę.

34. Podkreśla, że to producenci mają do odegrania ważną rolę w przechodzeniu na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Muszą oni opracowywać innowacyjne produkty, które umożliwiają separację materiałów, a tym samym są przyjazne dla środowiska i wymagają jak najmniejszego zastosowania surowców pierwotnych pochodzenia kopalnego. Powinni ponadto zbadać istniejące modele biznesowe pod kątem tego, czy można zmniejszyć zużycie zasobów. Zwraca uwagę, że jednocześnie także państwo ma pierwotne obowiązki, takie jak stworzenie właściwych warunków ramowych i odpowiednich regulacji prawnych czy ustanowienie zachęt gospodarczych.

Wzmocnienie zrównoważonego zaopatrzenia w surowce i ich przetwarzania w UE

35. Podkreśla, że UE musi w perspektywie długoterminowej zaopatrywać się w surowce w miarę możliwości również z własnych źródeł i powinna opracować przyszłościowe strategie rozwoju, obejmujące tworzenie nowych zdolności w zakresie wykorzystania i przetwarzania surowców krytycznych w UE oraz opracowanie zrównoważonego modelu finansowania przestawienia obecnej działalności wydobywczej na wydobycie surowców krytycznych.

⁽³⁾ Opinia KR „Nowy plan działania dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym” (Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 107).

⁽⁴⁾ Opinia KR „Nowy plan działania dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym” (Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 107).

36. Zaznacza, że zwiększone rodzime pozyskiwanie surowców w UE musi przebiegać zgodnie ze sprawdzonymi, wysokimi standardami ochrony środowiska oraz bezpieczeństwa i higieny pracy. Zwraca uwagę, że przykłady najlepszych praktyk w tym zakresie są już uwzględniane w projektach UE, ale ogólnie nie doprowadziły one jeszcze do znacznego wzrostu liczby przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie zwiększenia wydobycia i przetwarzania surowców. Tymczasem, aby zapewnić gospodarce dostawy surowców krytycznych z rodzimych źródeł, potrzebne jest jednak, obok zachowania wcześniejszej i aktualnej działalności wydobywczej, także rozpoczęcie nowej.

37. Ubolewa więc, że wciąż nie wykorzystuje się w znacznie większym stopniu wyników badań i innowacji w praktykach biznesowych w zakresie wydobycia i przetwarzania surowców, i podkreśla, że nowe górnictwo surowców dla zaawansowanych technologii w UE musi opierać się na wynikach projektów badawczo-rozwojowych w zakresie innowacyjnego przemysłu wydobywczego o niewielkim oddziaływaniu. Dlatego z zadowoleniem przyjmuje zamiar Komisji Europejskiej, by od 2021 r. w ramach programu „Horyzont Europa” nadal stymulować ograniczanie oddziaływania na środowisko, i sugeruje, by szczególną uwagę poświęcić gospodarce wodnej i przywracaniu przyrody do stanu pierwotnego.

38. Podkreśla, że pozwolenia na wydobycie powinny, oprócz norm ochrony środowiska i ochrony pracy, zawierać także rozwiązania kompensujące utratę wartości środowiskowej i rekreacyjnej, tak aby obszary górnicze, zarówno w trakcie działań wydobywczych, jak po nich, nadal mogły być wykorzystywane do celów rekreacyjnych lub do innych zastosowań ważnych dla lokalnej ludności.

39. Podkreśla, że ze względu na swoją wiedzę fachową w tej dziedzinie zasadniczą rolę do odegrania mają tutaj regiony. Wskazuje, że unijne zasoby surowców wykorzystywanych do produkcji baterii występują w kilku regionach górniczych, a także w niektórych innych regionach, i wiele odpadów wydobywczych jest bogatych w surowce krytyczne. Domaga się zatem, aby wycofane z eksploatacji lub nowo otwierane kopalnie i kopalnie odkrywkowe, w których występują surowce krytyczne, zbadano pod kątem możliwości pozyskiwania surowców. Zwraca uwagę, że wydobycie tych surowców mogłoby pozwolić na stworzenie nowych miejsc pracy w dawnych i dzisiejszych regionach górniczych.

40. Podkreśla, że były i czynne regiony górnicze UE dysponują znaczną wiedzą fachową. Doświadczenie i wiedza powinny być przekazywane nowym pokoleniom pracowników, a umiejętności specjalistów wzmacniane poprzez ukierunkowane działania z zakresu szkolenia i ustawicznego szkolenia zawodowego.

41. Podkreśla, że eksploatacja złóż surowców i otwieranie nowych kopalń i kopalń odkrywkowych mogą zmniejszyć zależność UE od państw trzecich, jednak niezbędna do tego celu działalność poszukiwawcza i wydobywczą w UE często konkuruje z innymi wariantami użytkowania gruntów, wobec czego podlega ograniczeniom w zakresie planowania przestrzennego. Opowiada się więc za tym, aby z myślą o zabezpieczeniu dostępu do surowców konflikty dotyczące wykorzystania gruntów rozwiązywano w miarę możliwości w drodze porozumienia stron.

42. Stwierdza, że w wielu krajach UE rośnie sprzeciw społeczny wobec projektów górniczych, a wysiłki przemysłu na rzecz poprawy śladu środowiskowego nie zostały jeszcze wystarczająco docenione. Wzywa zatem Unię Europejską, państwa członkowskie, regiony i gminy, by przejrzysto i aktywnie informowały o zaletach i wadach powtórnie otwartych oraz nowych kopalń i kopalń odkrywkowych, gwarantowały udział wszystkich interesariuszy, a tym samym dbały o uzyskanie akceptacji i zrozumienia dla tych przedsięwzięć wśród społeczeństwa obywatelskiego.

43. Wskazuje, że ponowne otwarcie kopalń i kopalń odkrywkowych oraz otwieranie nowych wiąże się z wysokimi kosztami inwestycyjnymi i operacyjnymi, m.in. z powodu obowiązujących w UE wysokich standardów w dziedzinie środowiska i bezpieczeństwa. W porównaniu światowym stawia to europejskie regiony górnicze w gorszej sytuacji ekonomicznej. Wzywa zatem Unię Europejską i jej państwa członkowskie, aby zbadały, w jakim zakresie takie projekty mogą być wspierane finansowo z funduszy europejskich lub zgodnie z zasadami pomocy państwa.

44. Podkreśla, że Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji powinien przyczyniać się do łagodzenia społeczno-gospodarczych skutków przechodzenia na neutralność klimatyczną w regionach o wysokim zużyciu węgla i wysokiej intensywności emisji dwutlenku węgla oraz do dywersyfikacji gospodarki w tych regionach również poprzez inwestycje w gospodarkę o obiegu zamkniętym. Segment zrównoważonej infrastruktury w ramach funduszu InvestEU także mógłby służyć wspieraniu rozwoju przemysłu surowców krytycznych na poziomie regionalnym.

45. Opowiada się za tym, by w UE rozwijano i stosowano wystarczające umiejętności zawodowe, aby można było przetwarzać lub uszlachetniać niektóre surowce krytyczne, takie jak np. lit. Wzywa Unię Europejską, państwa członkowskie oraz władze regionalne i lokalne do czynnego zaangażowania się na rzecz rozwoju odpowiednich umiejętności.

46. Apeluje o lepszą współpracę odpowiednich interesariuszy w dziedzinie poszukiwania, wydobycia, dystrybucji, przetwarzania, ponownego wykorzystania i recyklingu; fundamentalną rolę w tym zakresie odgrywają władze lokalne i regionalne.

47. Podkreśla, że strategie i planowanie państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych dotyczące surowców mogą znacząco przyczynić się do zabezpieczenia dostaw surowców rodzimych.

48. Stwierdza, że wdrożenie nowego, innowacyjnego, akceptowanego społecznie, bezpiecznego i przyjaznego dla środowiska górnictwa surowców krytycznych w UE wymaga pewnych pod względem prawnym zezwoleń, i wzywa, aby właściwe władze i organy krajowe, regionalne i lokalne powołać, ustrukturyzować i wyposażać odpowiednio do rosnącego znaczenia ich uprawnień i roli, tak by przejrzyste, skuteczne i skoordynowane procedury administracyjne umożliwiły wydobycie surowców na terytorium UE.

Współpraca regionalna

49. Podkreśla wagę pobudzania krajowych i regionalnych klastrów surowcowych, które uosabiają ukierunkowany na zrównoważoność sektor wydobycia surowców w UE i skupiają przemysł, usługi geologiczne, przedsiębiorstwa usługodawcze niższego i wyższego szczebla, producentów wyposażenia, spółki górnicze i rafinerie, sektor transportu i partnerów społecznych oraz w ramach których wykorzystuje się także nowe technologie wydobycia.

50. Zaznacza, że poziomy lokalny, regionalny, krajowy i europejski muszą ze sobą współpracować, tak aby można było uporać się ze skutkami w terenie i zaspokoić zapotrzebowanie na niezbędne inwestycje.

51. Wzywa do wzmocnienia sieci kontaktów między europejskimi regionami o dużej zależności od surowców krytycznych w celu znalezienia wspólnych rozwiązań i zapewnienia aktywnej roli regionów w europejskim sojuszu na rzecz surowców.

Zaopatrzenie w surowce w państwach trzecich

52. Zauważa, że pomimo wszystkich podjętych starań Unia Europejska będzie nadal w dużym stopniu zdana na import surowców krytycznych z państw trzecich. Wskazuje, że z biegiem czasu pojawiła się żywiołowa rywalizacja o surowce krytyczne między państwami.

53. Podkreśla, że w handlu surowcami występują coraz większe zakłócenia konkurencji i ograniczenia. Domaga się, aby Komisja nieprzerwanie monitorowała ograniczenia w zakresie przywozu i wywozu i podnosiła te kwestie na poziomie regionalnym, dwustronnym i wielostronnym. Uważa, że należy całościowo ocenić środki zakłócające handel zagraniczny surowcami, zwłaszcza zaś surowcami krytycznymi, i w razie konieczności podjąć dalsze działania prawne w ramach zasad Światowej Organizacji Handlu (WTO).

54. Jest zdania, że prowadzenie polityki w zakresie surowców poprzez dyplomację ma ogromne znaczenie dla UE, nie tylko na płaszczyźnie polityki przemysłowej i energetycznej oraz handlu międzynarodowego, ale również jako zagadnienie przekrojowe, odnoszące się do różnych obszarów polityki wewnętrznej, zagranicznej i polityki bezpieczeństwa.

55. Stwierdza, że dla gospodarczej i finansowej odporności UE byłoby korzystne, gdyby handel surowcami krytycznymi prowadzono w walucie europejskiej, ponieważ dzięki temu zmniejszyłaby się niestabilność cen oraz zależność importerów unijnych i eksporterów z państw trzecich od rynków finansowania w dolarach amerykańskich. Wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie do nasilenia starań o to, aby transakcje realizowano w walucie europejskiej.

56. Domaga się, aby UE w coraz większym stopniu zawierała partnerstwa strategiczne z państwami trzecimi bogatymi w zasoby surowców. Pozytywnie ocenia przyjęte przez Komisję Europejską podejście, zgodnie z którym przed uruchomieniem pilotażowych projektów partnerskich w 2021 r. omówi ona priorytety z państwami członkowskimi i sektorami przemysłu, w tym sektorami przemysłu ze wspomnianych państw, ponieważ dysponują one wiedzą fachową o lokalnych uwarunkowaniach i siecią ambasad państw członkowskich.

57. Kładzie nacisk na to, aby wzmocniona współpraca z partnerami strategicznymi koniecznie szła w parze z odpowiedzialnym pozyskiwaniem zasobów. Duża koncentracja podaży w krajach o niższych standardach społecznych i środowiskowych nie tylko stanowi ryzyko dla bezpieczeństwa dostaw, lecz także może zaostrzyć problemy społeczne i środowiskowe. Należy więc w pierwszej kolejności dążyć do zawarcia międzynarodowego porozumienia na szczeblu WTO, którego celem będzie zapewnienie wysokiego poziomu przejrzystości i ciągłej identyfikowalności łańcuchów dostaw i handlu pod względem norm społecznych i środowiskowych, które powinny być stosowane przy wydobyciu surowców w państwach trzecich. Wobec tego trzeba jak najszybciej rozpocząć negocjacje w sprawie systematycznej poprawy tych standardów, tak jak ma to już miejsce w przypadku istniejących umów UE o wolnym handlu. Z zadowoleniem przyjmuje rozporządzenie w sprawie minerałów z regionów ogarniętych konfliktami, które weszło w życie 1 stycznia 2021 r., i zachęca Komisję Europejską do jak najszybszego przedstawienia wyważonego wniosku dotyczącego należytej staranności w łańcuchach dostaw.

58. Podkreśla, że pozyskiwanie surowców przez pojedyncze przedsiębiorstwa jest coraz trudniejsze na silnie skonsolidowanych rynkach dostawców i w warunkach konkurencji z rynkami o dużym zapotrzebowaniu (zwłaszcza z Chinami). Wnosi, aby w celowy sposób wspierano sojusze przedsiębiorstw takie jak sojusze zakupowe.

Bruksela, dnia 19 marca 2021 r.

Apostolos TZITZIKOSTAS

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
